

M for Magnor, Miss Margarin og Masse svensker

I våre dager er det Veterandagene på Magnor og Vognmannen som trekker gammelbilfolket mot grensestedet. På 1950- og 60-tallet var det billig margarin som lokket søta bror over grensen til velsmurt margarinsalg på Magnor.

Tekst: Asbjørn Rolseth (asbjorn.rolseth@kik.as)

I dag går matvarestrømmen fra Sverige til Norge, men det har ikke alltid vært slik. På 1950- og 60-tallet var det rimelig norsk sukker og margarin som fikk nabofolket til å kjøre i flokk og følge vestover. De kom ikke på Skjærtorsdag, men på Allehelgensdag. På denne dagen i 1955 var det 20.000 svensker på besøk bare på Magnor, ifølge en reportasje i bladet "NÅ" nr. 46, 1955.

Grensehandel var det mange steder i landet, men det var spesielt Magnor som utmerket seg

med å gjøre Allehelgensdag til Margarindag. Stedets ledende handelsmann Per Løken hadde rigget opp hele 15 kassaapparater i butikken for å ta unna strømmen av svensk valuta. Etter å ha ventet i en flere kilometer lang bilkø for å passere grensen, kunne svenskene endelig kjøpe sukker i sekkevis og margarin i kartongvis. Det foregikk på den måten at de først gikk inn i butikken hos Løken for å betale, deretter fikk de en utleveringsseddel og måtte hente varene på Magnor jern-

banestasjon, der det sto tre fulle godsvogner. En lastebil fullastet med margarin sto i reserve. Løken åpnet butikken klokken 9, men allerede én time senere var det så kaotisk på Magnor at politiet måtte dirigere busslaster med svensker videre til Kongsvinger.

Tollstasjonen, der det fortsatt var manuelle grensebommer, hadde kalt inn store ekstramannskaper. Personkvoten var på fem kilo matvarer. Derfor var det om å gjøre å presse så mange som mulig inn i bilen for å få med seg maksimalt hjem. Vanligvis var jo det meste rimeligere i Sverige, men siden margarin og sukker var subsidiert i Norge mens Sverige hadde markedspris pluss importavgift, ble situasjonen motsatt for disse produktene. Svenskenes

sukkerinnkjøp i Norge inspirerte til uttrykket "søta bror".

Miss Margarin

Det var altså ellevillige tilstander på Magnor i 1955. Ti år senere var det enda verre, kan vi lese i en stor reportasje i "Aktuell" nr. 46, 1965. Kiloprisen for margarin i Sverige lå på 4,80, i Norge 2,30. For sukker var kiloprisen henholdsvis 1,60 og 0,80. Med sterk svensk valuta ble dette rene røverkjøpet for nabofolket. Allehelgensdag i Sverige var nå fast etablert som Margarindag på Magnor. I 1965 ble det satt ny rekord. 10.000 svenske biler (det tilsvarte ca. 40.000 personer) passerte tollstasjonen på Eda og returnerte med bagasjerommet fullt av Melange, Linnea, Marianne, Lotus, Aase, Per og hva de nå het alle margarin-

Magnor stasjon med bilkø hos Løken

Parkeringsmulighetene på Magnor ble utnyttet til bristepunktet da svenskene kom for å fylle bagasjerommet med margarin og sukker. Bortsett fra en 1956 Chevrolet stasjonsvogn, et par førkrigsmodeller og en 40-taller, er det et variert utvalg av svenskregistrerte, europeiske mellomklassebiler fra 50-tallet på dette bildet fra 1959. (Reklamekort fra Løken på Magnor)

Løken på Magnor.

Dette bildet er fra 1953, før svenskehandelen nådde de store høyder. 1951 Chevrolet drosje (D-14617) t.h., Albert Solheims Nash drosje (D-10379) t.v. og en buss med uleselig nummerskilt tar seg av folk på reisefot, mens diverse førkrigsmodeller dominerer blant personbilene. (Reklamekort fra Løken på Magnor)

"Løken på Magnor" var et begrep. Reklameskiltene med Magnor, Melange og Margarin viser vei til butikken. Løkens VW-pickup er lakkert gul og blå og merket "Oslo Margarin - Sveriges mest sålda". Vi ser også at norske fotgjengerfelt var malt gule på 1960-tallet. (Postkort fra Normann)

Løken på Magnor

Dette er nok en mer vanlig dag hos "Løken på Magnor", med en Bedford lastebil som leverer varer. Forretningsgården har de siste årene huset blant annet kafé, kunstgalleri og bruktmarked. I dag er det Magnor Glassverk like ved siden av som trekker folk, men ikke i slike mengder som i margarintiden. (Postkort, foto: Larsson)

merkene. De svenske tollerne måtte nøye seg med å kontrollere 400 biler og fant bare 11 syndere. Forklaringen var kanskje at personkvoten var økt fra fem til 15 kilo. Med fem i bilen ble det 75 kilo margarin og det

burde jo holde en stund, selv for den mest margarinsugne svenske familie.

På Magnor forsøkte man å gjøre mest mulig ut av Margarindagen. Per Løken hadde sans for PR og delte ut

fem kilo gratis margarin til alle svensker som hadde 12-årsdag akkurat denne dagen. 12 år var en magisk alder, for da ble svenske barn margarinmodne og fikk egen kvote. Høydepunktet var da Britt-Marie

Ericsson fra Jössefors ble kåret til Miss Margarin 1965 på balkongen hos Løken. Men det var kanskje ikke så mange som klappet, siden alle hadde fem kilos margarinpakker under armene.

5-11-5 Magnor, jernbanestasjonen

Her svinger Helge Solheim med sin lokale 1961 Opel Kapitän drosje (D-14693) ut fra Magnor stasjon, tydeligvis på en dag uten stor svensk invasjon. Bare Peugeot 403 i bakgrunnen har svenske skilte. Til venstre står D-12929, en 1938 Opel varebil eid av Astrid Bakken, Skotterud. Volvo Duetten (Z-16570) er fra Vestfold. Videre ser vi en 1959 Renault 4CV med D-44466, som forteller oss at eieren var Lorang Sørensen fra Galterud. Gjennom bakruta på drosjen ser vi en 1959 Ford Consul eller Zephyr med kjennemerke 12-08-79. Dermed vet vi at også Nils Fixdal fra Oslo var på Magnor denne dagen. (Postkort fra Normann)